

Lajittelu ja erilliskeräys hallinto- ja palvelualoilla

– BIOKERÄ-hankkeen tuloksia

Hanna Salmenperä ja Tiina Karppinen
JÄKKI –ryhmän kokous 24.4.2025

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Tausta

- Biojätteen osuus yhdyskuntajätteistä on suuri
→ Lajittelu ja erilliskeräys tarvitsee erityistä fokuksa
- Biojätteiden erilliskeräyksellä ja kierrätyksellä saadaan jätteessä olevat ravinteet maanparannus- ja lannoitekäyttöön sekä biokaasua korvaamaan fossiilisia polttoaineita
- Jätelain erilliskeräysvelvoitteet ovat tiukentuneet kaikille jätteen tuottajille
- Ruoanvalmistuksen ja tarjoilun vuoksi majoitus- ja ravintola-ala sekä päivittäistavarakaupan ala ovat keskeisiä toimialoja erityisesti biojätteen erilliskeräyksen ja ravinteiden kierrätyksen lisäämisessä
- Tietoa palvelualojen jätteistä tarvitaan alan jätehuollon kehittämiseen sekä raportointiin ja ohjauskeinojen suuntaamiseen

Biojätteen erilliskeräys vahvistaa ravinnekiertoja

Tarkastelussa päivittäistavarakauppa sekä majoitus- ja ravintola-ala

Kuinka laajaa biojätteen lajittelu tällä hetkellä on ja miten sitä voisi tehostaa?

- Onko jätelainsäädännön uudistus laajentanut biojätteen erilliskeräystä?
- Kuinka laajasti ja tehokkaasti biojätettä lajitellaan majoitus- ja ravintola-alalla?
- Kuinka lajittelua voidaan tehostaa ravintoloissa?

- Hanke toteutettu 2024–2025
- Rahoitus: YM Ravinteiden kierrätys (RAKI) -ohjelma
- Toteutus: Syke + yhteistyössä FCG, L&T, Turku AMK & VNK:n KettuBIO

KettuBIO-yhteistyö

Biojätteen erilliskeräysvelvoitteen vaikutus päivittäistavarakaupassa

– Vertailu vuosista
2021 ja 2023

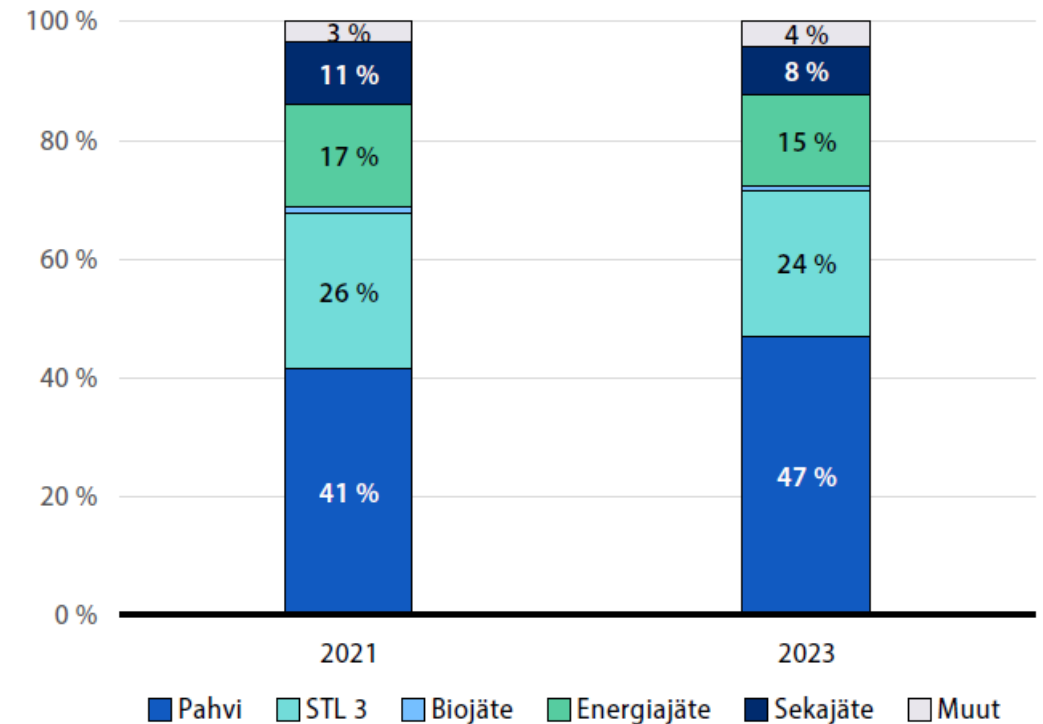
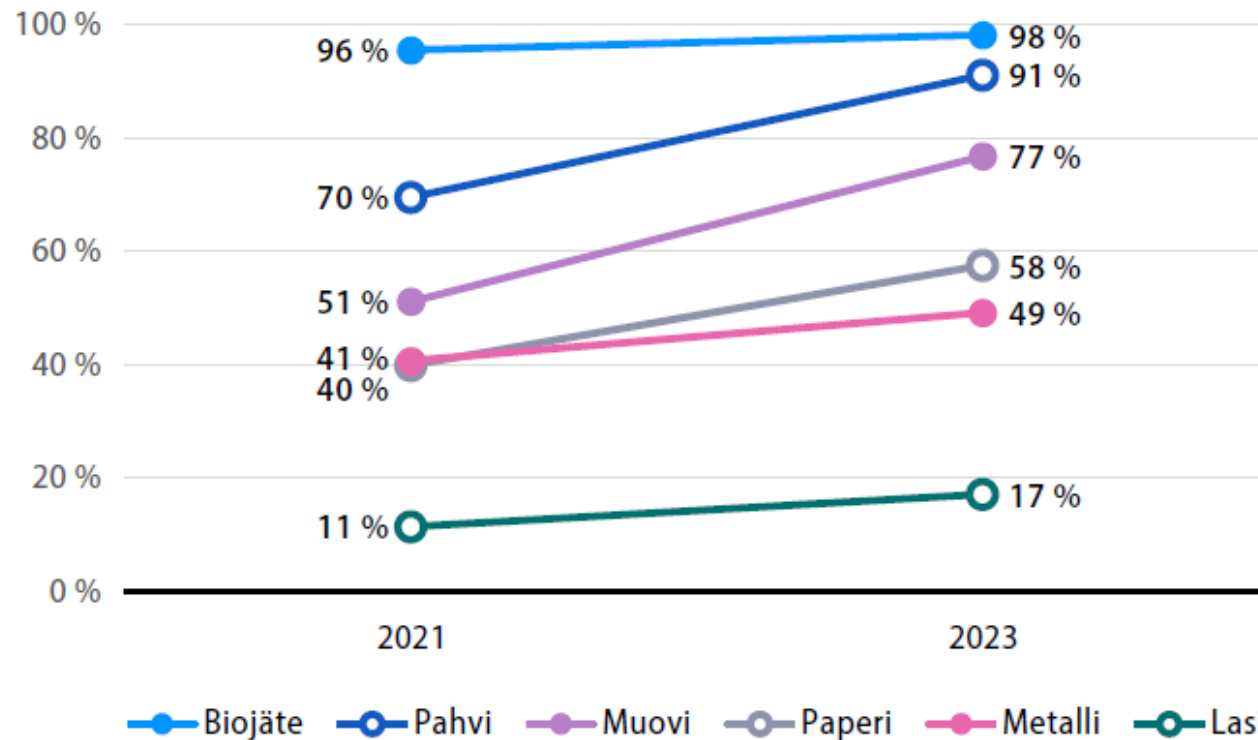
Kuva: Pixabay

Menetelmä

- Tässä selvityksessä vertailtiin
 - päivittäistavarakaupan ominaisjättemäärien (kg/myymälä m²),
 - jätejakauman ja
 - lajittelumahdollisuuksien yleisyyden kehitystä vuosina 2021 ja 2023.
- Vuonna 2023 Suomessa toimi 2 734 markettityyppistä myymälää (PTY 2024), joista noin viidenneksen jätetiedot saatiin tutkimuskäyttöön.
- Vuodelta 2021 hyödynnettiin aiempaa selvitystä (Karppinen ym. 2024), ja sitä varten kerättyjä lähtötietoja. Vertailukelpoisuuden varmistamiseksi aineisto käytiin läpi uudelleen.

Erilliskeräysvelvoitteen toteutuminen päivittäistavarakaupassa

Osuus myymälöistä

Lajittelumahdollisuuden yleisyys päivittäistavarakaupan myymälöissä vuodesta 2021 (n = 516) vuoteen 2023 (n = 565).

Päivittäistavarakaupan jätteiden jakauman muutos vuodesta 2021 vuoteen 2023. STL 3 = sivutuote luokka 3.

Päätelmät

- Päivittäistavarakaupan jätteiden syntyä on pystytty vähentämään ja lajittelu on tehostunut.
 - Vuosina 2021–2023 myynti kasvoi 10 %, mutta myyntialaan suhteutettu jätemäärä pieneni kokonaisuudessaan 4 %.
 - Biojätettä kerätään lähes kaikissa myymälöissä, ja hävikki on pienentynyt. Biojätteiden erilliskeräys on yleistynyt tarkastelluissa myymälöissä vuodesta 2021 vuoteen 2023.
 - Pahvin erilliskeräys on kasvanut merkittävästi.
- Kiristyneet erilliskeräysvaatimukset vaikuttavat todennäköisesti osaltaan havaittuun positiiviseen kehitykseen. Lajittelua siivittävät myös alan ympäristösitoumukset ja seuranta.

Majoitus- ja ravintola- alan jätetutkimus

- erilliskeräys ja jätekertymät
- ovensuukyselyt lajitteluaktiivisuudesta
- seka- ja energiajätekoostumustutkimus

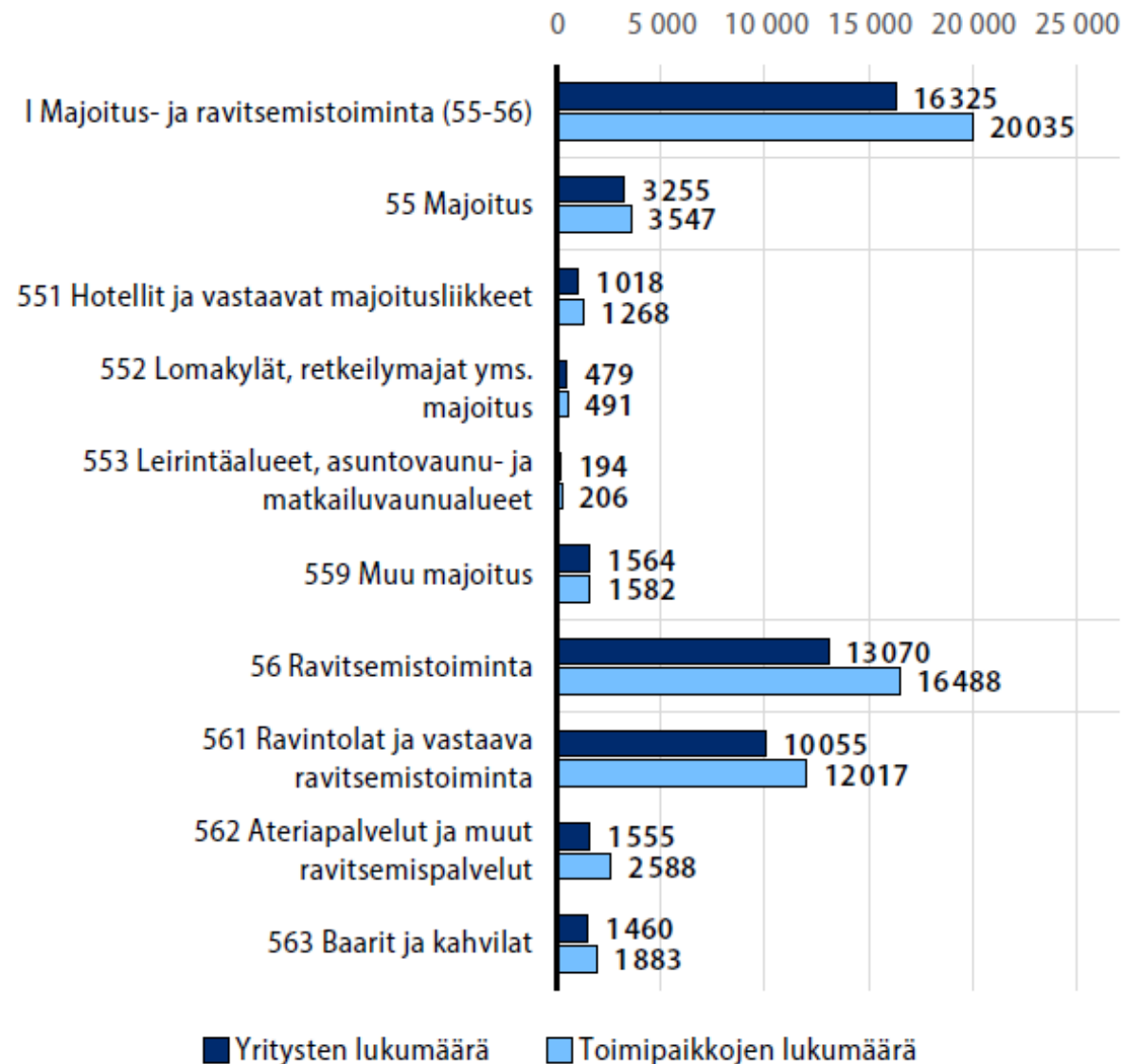

Kuva: Annika Johansson

Majoitus- ja ravintola-alan yritysten ja toimipaikkojen lukumäärät luokiteltuna toimialan mukaan vuonna 2023.
Lähde: Tilastokeskus

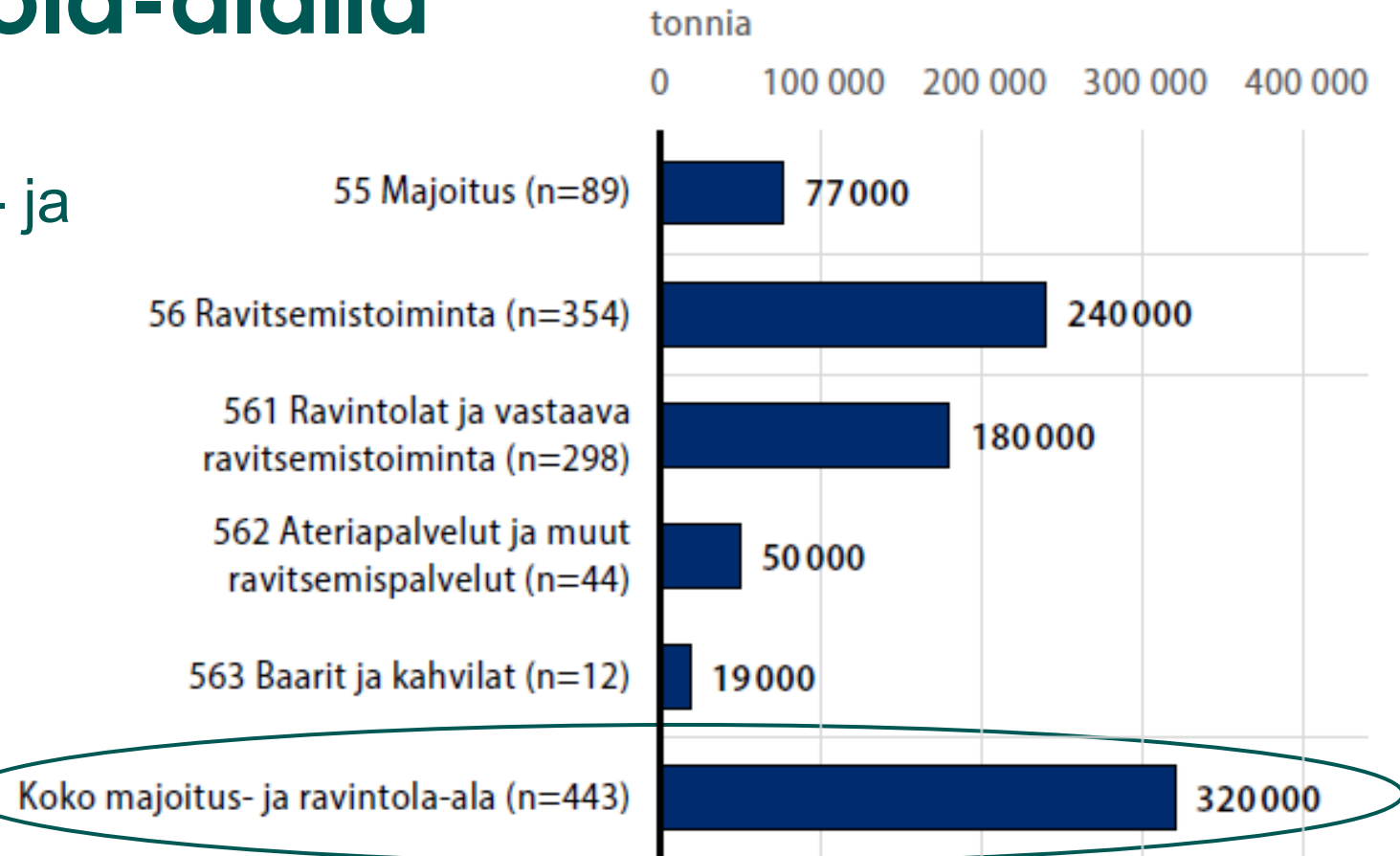
Majoitus- ja ravintola-ala

- Toiminnot monimuotoisia
- Suurin osa alan yrityksistä on ravintoloita tai vastaavaa ravitsemispalvelua tarjoavia yrityksiä
- Toimipaikkojen määrä on yritysten määrää suurempi ketjutoimijoiden vuoksi
- Reilu kolmannes yrityksistä sijaitsi Uudellamaalla
- Alan jätehuoltoon vaikuttavat monenlaiset tekijät toiminnan luonteesta, käytännöistä, sijainnista, kiinteistötyypistä myös alan kausiluonteisuuteen

Jättemäärät ja lajittelu majoitus- ja ravintola-alalla

- Valikoitu otos L&T:n majoitus- ja ravintola-alan asiakkaiden jätekertymistä vuodelta 2023
- Selvitettiin jätekertymät erityyppisille majoitus- ja ravintola-alan toimipaikoille
- Majoitus- ja ravintola-alan jättemäärän arvioitiin olleen vuonna 2023 yhteensä noin **320 000 tonnia** (12 % yhdyskuntajätteestä)

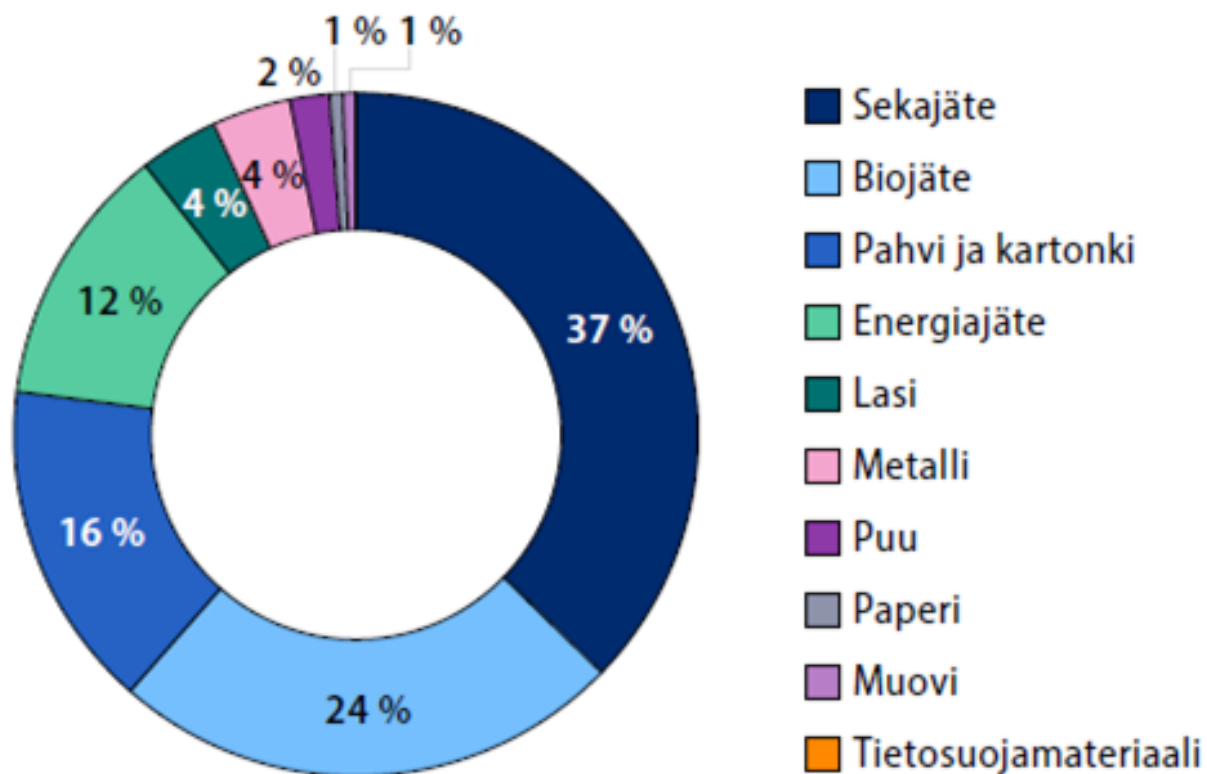

Arvio majoitus- ja ravintola-alan valtakunnallisesta kokonaisjättemäärästä vuonna 2023.

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Toimipaikkojen keskimääräinen jätejakauma

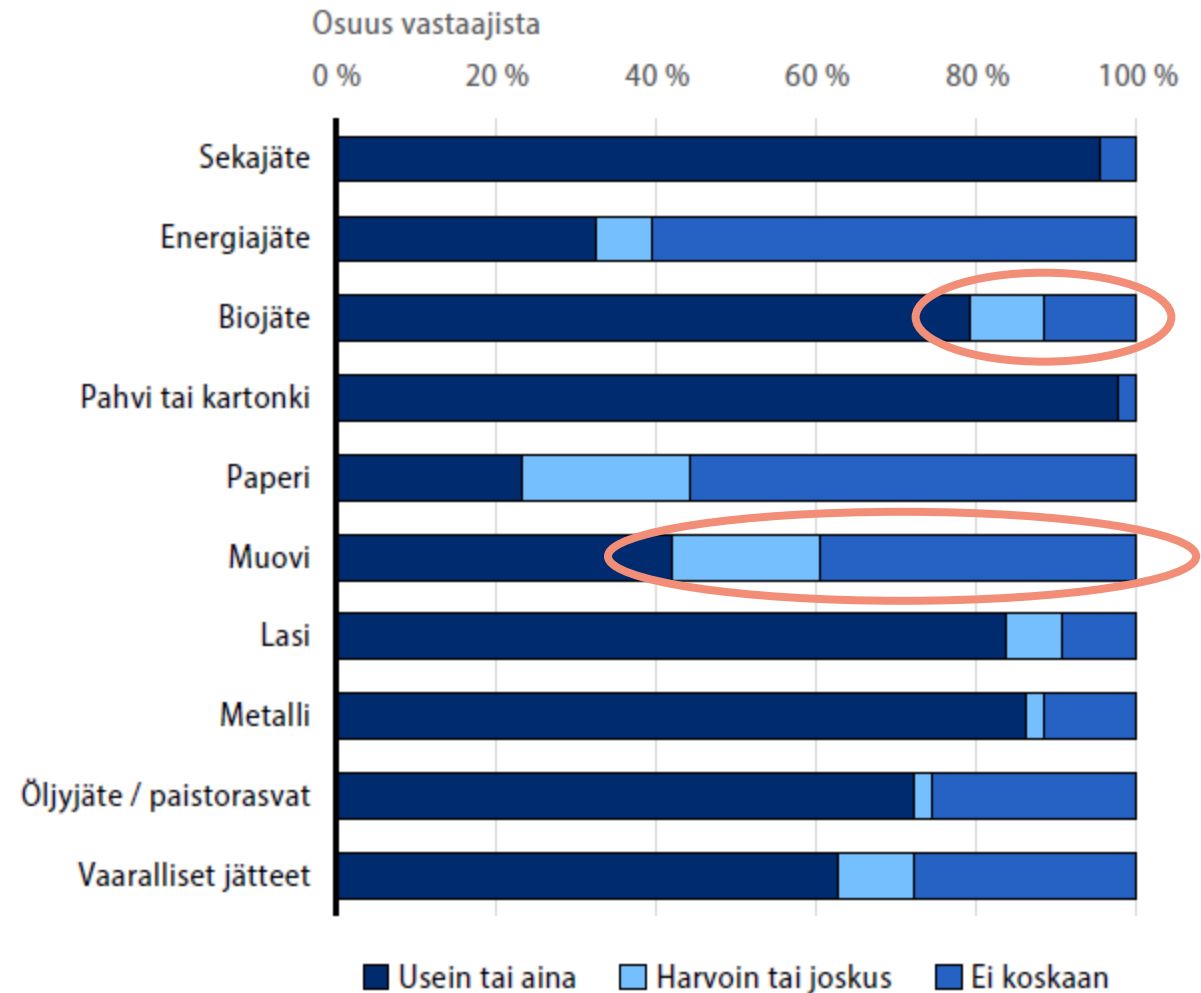
- Majoitus- ja ravintola-alan toimipaikoissa muodostuu massan mukaan arvioituna eniten sekajätettä
- Biojätteen osuus on noin viidennes
- Erilliskerätyn muovijätteen määrä n. 1 %, (vrt. muovin suuri osuus seka- ja energiajätteissä)
- Eroja erilaisten majoitus- ja ravintolatyyppeiden välillä

Majoitus- ja ravintola-alan toimipaikkojen keskimääräinen jätejakauma jakeittain massaosuuksina (n=443).

Ravintola-alan ovensuukysely 2024

Erillään kerättävien jätteiden lajitteluaktiivisuus ravintoloissa henkilökunnan arvion mukaan (n=43)

- Yhteistyössä TurkuAMK:n kanssa
- **Jätteiden lajittelun yleisyys** ravintola-alalla Turussa ja Jyväskylässä
- Otoskoko: 43 (ravintolat, henkilöstöravintolat ja kahvilat)
- Lajittelussa parannettavaa: viidennes vastasi lajittelevansa biojätteen **harvoin tai ei koskaan**
- Muovin lajittelu muihin materiaaleihin verrattuna vähäisempää
- Asiakkaiden ja työntekijöiden väliset erot lajitteluaktiivisuudessa: kaikkialla ei lajittelumahdollisuuksia asiakaspuolella

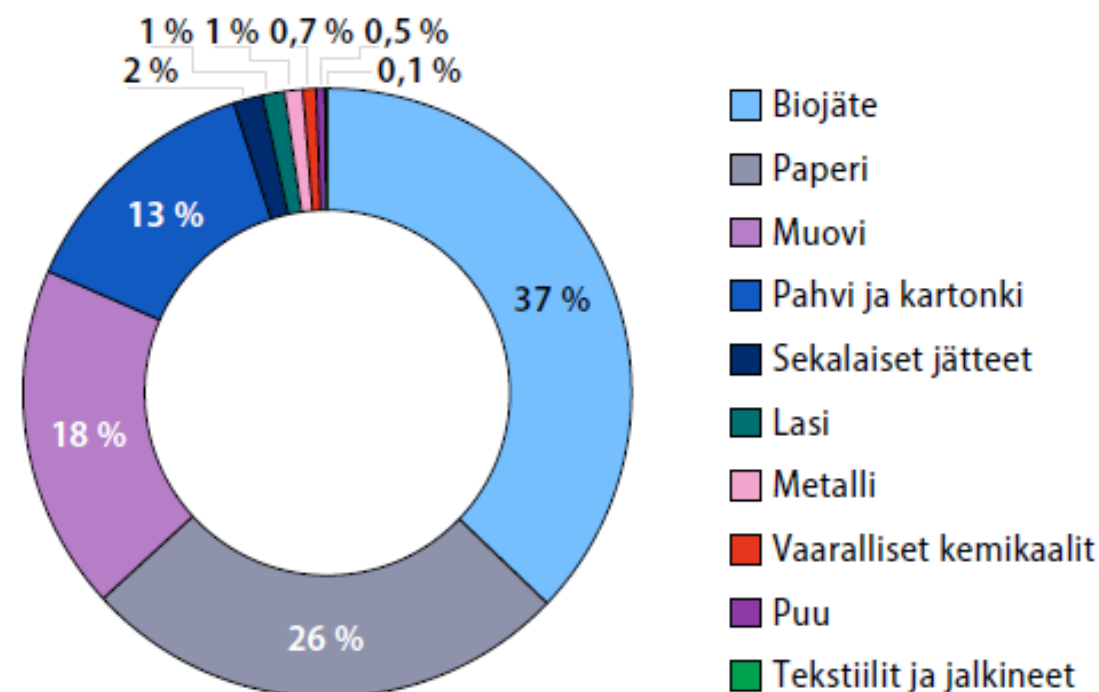
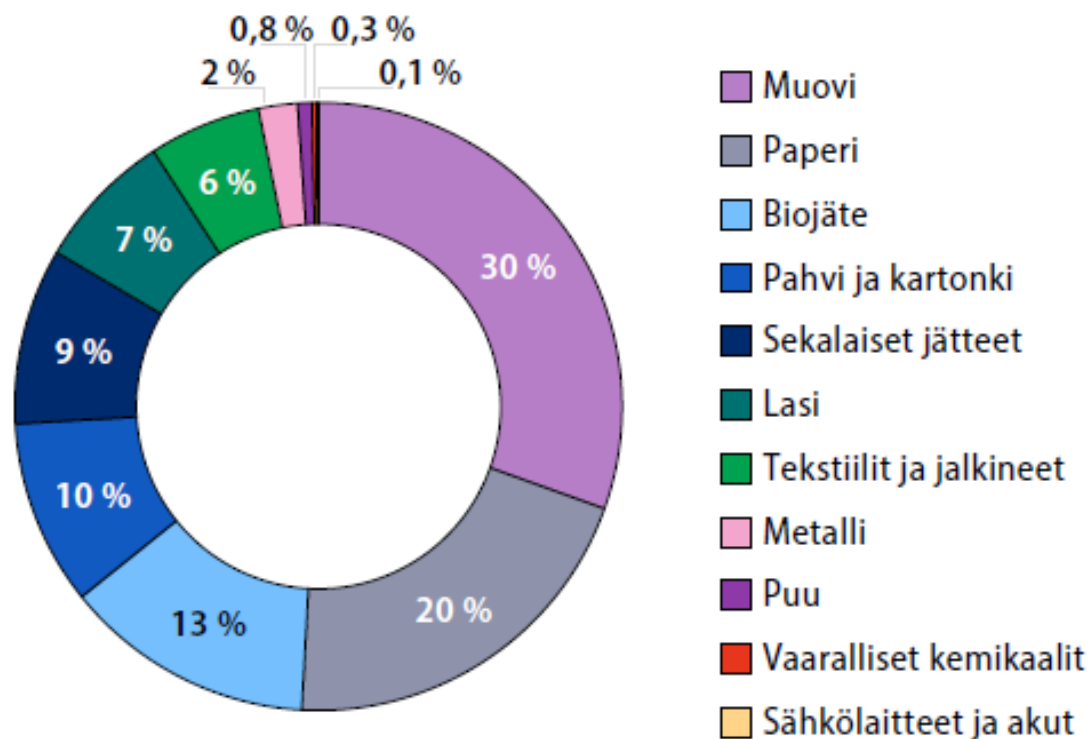
MaRa-alan seka- ja energiajätekoostumus

- Energia- ja sekajätteen koostumustutkimus käsinlajitteluna suomalaisten hotellien ja ravintoloiden jätinäytteistä
- Tutkimuksessa noudatettiin pääpiirteittäin KIVOn opasta sekajätteen koostumustutkimuksiin
- Työn suoritti FCG yhteistyössä L&T:n kanssa
- Otoksessa 16:sta majoitus- ja ravintola-alan toimipisteestä peräisin olevaa energia- ja sekajätekuormaa (1654 kg jätettä lajiteltiin käsin)
 - 9 näytekuormaa hotelleista (7 energiajätettä ja 2 sekajätettä)
 - 7 kuormaa ravintoloista (2 energiajätettä ja 5 sekajätettä)
 - Ravintola-alan toimipisteistä 4 oli pikaruokaravintoloita ja 3 muunlaisia ravintoloita

Hotellien ja ravintoloiden sekajätekoostumus

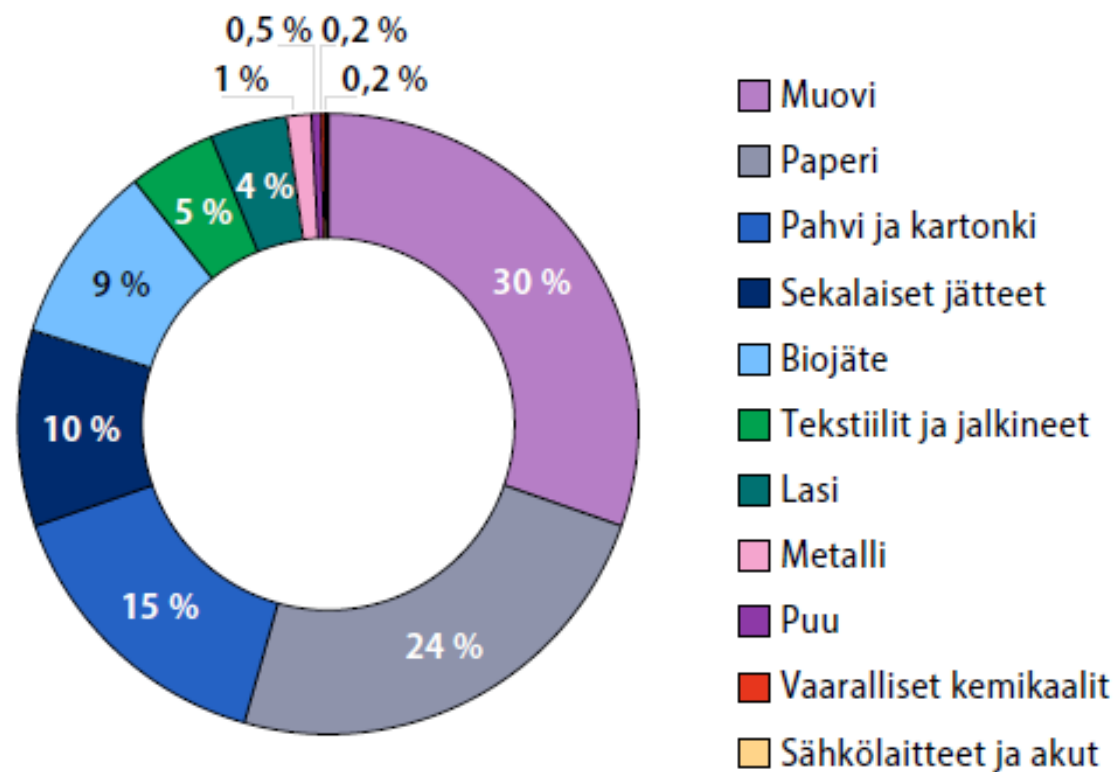
Hotellit (n = 2)

Ravintolat (n = 5)

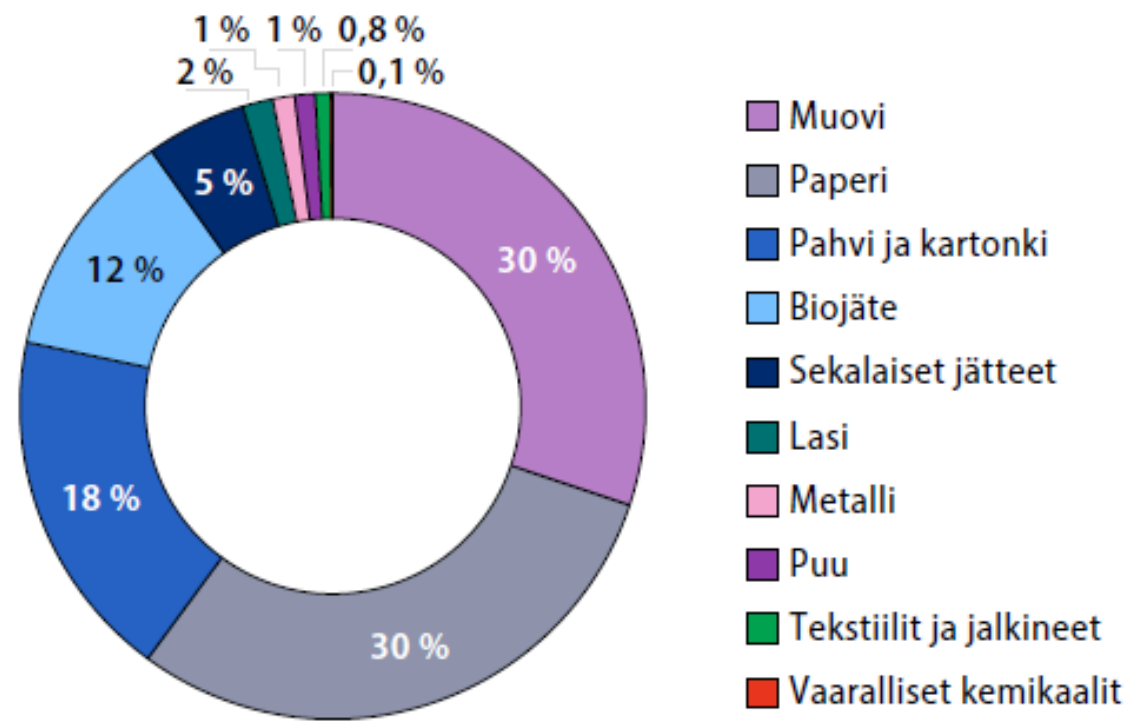

Hotellien ja ravintoloiden energiajätekoostumus

Hotellit (n = 7)

Ravintolat (n = 2)

Päätelmiä

- Molemmilla toimialoilla sekä seka- että energiajätteet sisältävät vielä huomattavan määrän jätemateriaaleja, jotka voitaisiin kerätä erilleen kierrätystä varten.
- Ravintola-alan seka- ja energiajätteistä muovi, biojäte, paperi sekä pahvi ja kartonki vastasivat yhteensä yli 90 % jätteiden sisällöstä. Myös hotelleissa vastaavien jätemateriaalien osuus seka- ja energiajätteissä oli 74–79 %.
- Varsinkin ravintoloiden sekajätteisiin päätyy vielä huomattava määrä biojätettä: 37 % sekajätteen painosta oli biojätettä.
- Tutkimuksen tuloksien tulkinnassa on huomioitava erityisesti hotellien sekajätteiden sekä ravintoloiden energiajätteiden pienet otoskoot, minkä vuoksi tuloksia voidaan pitää suuntaa antavina. Näytteiden edustavuutta paransi se, että näytteet otettiin kohtalaisen suurista kuormista, joten näytteiden edustama jäte oli kertynyt pidemmältä ajalta.

Yhteenveto

- MaRa-alan osuus (12 %) yhdyskuntajätekokonaisuudesta on merkittävä
- Lajittelussa parannettavaa etenkin bio- ja muovijätteen osalta
- Energiajätekeräyksen tarpeellisuus kierrätysnäkökulmasta kyseenalainen ja jätehuoltokokonaisuudenkin kannalta epäselvä
- Tutkimustulokset suuntaa-antavia (otokset pieniä) ja tutkimuksia tarvitaan enemmän tietopohjan vankentamiseksi

Kuva: Annika Johansson

Kiitos!

Lue lisää:

- Karppinen ym. 2025. *Jätteen synty ja erilliskeräys palvelualoilla: Tarkastelussa majoitus- ja ravintola-ala sekä päivittäistavarakauppa* ([linkki](#))
- Aho ym. 2025. *Biojätteen lajittelu ja ruokahävikin hallinta ravintola-alalla: Käyttäytymistieteellinen näkökulma* ([linkki](#))
 - Karppinen ym. 2024. *Päivittäistavarakaupan jätteet* ([linkki](#))
- Karppinen ym. 2021. *Yhdyskuntajätteen koostumustiedon laadun parantaminen* ([linkki](#))

hanna.salmenpera@syke.fi & tiina.karppinen@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute